

PIRATPARTIET

VALMANIFEST 2010

KULTUR

BAKGRUND OCH PROBLEM

Tack vare den nya tekniken är det i dag möjligt för alla att ta del av en närmast oändlig kulturskatt. Internet är vår tids viktigaste kulturbärare. Det är därför nedslående att se hur lite utrymme internet fått i den kulturpolitik som bedrivits de senaste åren och som stakats ut för framtiden i Kulturutredningen.

Tillkomsten av internet innebär att vi inte längre är hänvisade till en kulturell kanon bestämd uppifrån. Dagens medborgare har tillgång till hela världens musik, text och bilder. Detta är något vi ska bejaka, inte försöka förbjuda. Fildelning är i grunden något positivt både för de enskilda medborgarna och för samhället i stort.

Allt icke-kommersiellt inhämtande, nyttjande, förädlande och spridande av kultur ska uttryckligen uppmuntras. Internet fyller i dag samma funktion som folkbiblioteken gjorde för hundra år sedan. Det är positivt och nyttigt för folkbildning och samhällsutveckling.

Den allt hårdare tillämpningen av en föråldrad upphovsrätt skapar inte bara integritetsproblem, utan även problem för kulturskapandet. Genom att försöka stänga de forum som är de nya kulturskaparnas huvudsakliga fönster mot omvärlden, bidrar upphovsrättsindustrin och de lagförslag och lagar de stödjer till att strypa den kulturella återväxten.

Det är också anmärkningsvärt att man valt att kriminalisera över två miljoner vanliga medborgare för att de gör vad människor alltid gjort: delar kultur med varandra. Det skadar inte bara medborgarnas möjligheter att ta del av kultur. På sikt undergräver det också förtroendet för hela rättsväsendet. Denna utveckling måste brytas.

Piratpartiet menar att ett samhälle där kultur och kunskap är fri och tillgänglig för alla på lika villkor gynnar hela samhället. Vi anser att ett systematiskt missbruk av dagens upphovsrätt aktivt försvårar detta, då det begränsar kulturutbudets omfattning, kulturnyttjarnas tillgång till detta utbud och möjligheterna för nya, unga kreatörer.

PIRATPARTIETS LÖSNING

Piratpartiet anser att fri, icke-kommersiell inhämtning, nyttjande, förädlande och spridning av kultur ska uppmuntras. Det är därför viktigt att reformera upphovsrätten så att den bättre passar det moderna kulturklimatet. Den ideella upphovsrätten fungerar bra i dag, men den kommersiella upphovsrätten måste begränsas betydligt. Piratpartiet anser att fem års exklusiv kommersiell upphovsrätt är acceptabelt.

Vi vill inte att Sverige ska hålla liv i gamla affärsmodeller genom att skapa lagar som på ett skadligt sätt begränsar möjligheten att sprida kultur för privat bruk och kriminaliserar miljoner svenskar. Vi vill istället fokusera på att sätta större press på upphovsrättsindustrin att ta klivet in i det nya kulturlandskapet.

Vi vill också uppmuntra och informera enskilda kreatörer om de nya, fantastiska möjligheter de nu har och på så sätt driva utvecklingen framåt.

SAKPOLITIK UNDER MANDATPERIODEN

ALLMÄNT

Deltagarkulturen ska främjas

Gränserna mellan kreatör och publik har suddats ut. I dag skapar vi alla kultur genom att skriva bloggar, kommentera någon annans blogg, lägga upp filmer på YouTube etc. Det ställer helt nya krav på hur vi definierar begreppet kultur. Deltagarkultur behandlas i dag ofta styvmoderligt som en andra klassens kultur. Vi anser att deltagarkulturen istället ska lyftas fram som ett föredöme.

Fri fildelning

Vi vill avkriminalisera all kopiering, framförande och spridning av upphovsrättsskyddade verk för icke-kommersiellt bruk.

Upphovsrättsbrott ska inte prioriteras

Vi vill säkerställa att upphovsrättsbrott inte prioriteras, utöver vad straffvärdet motiverar, av polis och åklagare.

Studiesyften ska premieras

Vi vill att användning av kultur och mjukvara i studiesyfte eller ickekommersiella sammanhang ska vara lagligt.

Ta bort anmälningsplikten vid inköp av TV-mottagare

Vi vill avskaffa anmälningsplikten för butiker som säljer TV-mottagare.

Betalt av allmänheten, tillgängligt för allmänheten

Vi vill att kultur som finansierats med allmänna medel ska få hämtas, bearbetas och spridas fritt. Undantag får ges för fall där det allmänna endast delvis har finansierat.

En gång fri, alltid fri

Vi vill säkerställa att alla verk som en gång varit lagliga att sprida, ska förbli lagliga att sprida. Detta innebär främst ett förbud mot retroaktiv förlängning av skyddstider.

Myndigheter och offentliga institutioner

Vi vill släppa Sveriges Televisions arkiv, Lantmäteriverkets kartor, statens museers bildsamlingar och allt annat egenproducerat upphovsrättsskyddat material skapat av myndigheter och offentliga institutioner, fria. Med detta avses att materialet ska vara fritt att inhämta, distribuera, förädla och nyttja. I den mån detta förhindras av att tredje man innehar upphovsrätten, ska myndigheten eller institutionen inkomma med en detaljerad utredning av hur materialet kan frigöras. Myndigheter och offentliga institutioner ska uttryckligen uppmuntra allt icke-kommersiellt inhämtande, nyttjande, förädlande och spridande av kultur.

SÄTT PRESS PÅ UPPHOVSRÄTTSSINDUSTRIN

Vi anser inte att det är statens ansvar att hålla företag som arbetar enligt föråldrade affärsmodeller under armarna. Det är däremot statens ansvar att med både morot och piska uppmuntra dem att utforska och anamma den nya tidens affärsmodeller. Detta sker bland annat genom att skrota Ipred-lagen.

Omedelbara begränsningar av upphovsrätten

Vi vill omgående begränsa räckvidden hos de ekonomiska rättigheterna till att enbart omfatta nyttjanden som sker i förvärvssyfte, på samma sätt som patent- och varumärkesskyddet är begränsat till yrkesmässigt utnyttjande respektive näringsverksamhet.

Syftet med den ekonomiska delen av upphovsrätten är att reglera affärsmässiga förhållanden mellan upphovsmän och förläggare, inte att begränsa yttrande- och informationsfriheten. Likväl har upphovsrättslagen med sin ålderdomliga konstruktion kommit att användas också mot sådan kommunikation mellan enskilda som inte var möjlig för hundra år sedan, med påtagliga inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna som följd.

Vi vill omedelbart begränsa straffansvaret för upphovsrättsintrång, så att endast den som själv begått det egentliga intrånget ska kunna åtalas och dömas för det. Den som förmedlar tele- eller datatrafik åt andra får inte själv undersöka innehållet i trafiken, och ska därför inte heller hållas ansvarig för det.

På grund av att fängelse finns med i straffskalan för intrång i upphovsrätt, så kan rättighetsinnehavare idag låta åtala inte bara den som själv begått intrånget, utan även den som på något sätt medverkat till det. Detta kan drabba nästan vem som helst, från den som anskaffat förlagan till den som pressat skivorna. På senare år har det rentav hänt att personer som endast sålt nätförbindelse till den som begått intrånget eller hänvisat andra (länkat) till upphovsrättsskyddade verk dömts för medhjälp till intrång. Detta strider mot grundläggande principer om budbärarimmunitet och informationsfrihet.

Sänk skyddstiden

I ett första steg vill vi sänka skyddstiden till det lägsta som de internationella konventionerna tillåter. Upphovsrätten sänks då från att generellt vara livstid plus 70 år till att vara livstid plus 50 år. För inspelad musik och för fotografier gäller då fortsatt skyddstiden 50 år.

På sikt vill vi att den kommersiella skyddstiden för alla verk ska bli 5 år från publicering.

Reducerat skyddsomfång

Vi vill att bearbetningar, där förändringarna i sig uppnår verkshöjd, som huvudregel alltid ska vara tillåtna, och inte omfattas av originalverkets upphovsrätt. Undantag från denna regel, som till exempel direkta översättningar av böcker eller användandet av ny musik i kommersiella filmer, ska vara uttryckligen uppräknade i upphovsrättslagen. Den ideella upphovsrätten, som reglerar att det måste framgå att det nya verket är en bearbetning och ej skapat av ursprunglig kreatör, måste alltid respekteras.

Förbud mot tekniska och avtalsmässiga hinder

Vi vill att konsumentbegränsande tekniska system, konsumentbegränsande åtgärder och oskäliga immaterialrättsliga avtalsvillkor ska förbjudas.

I den mån produkter med tekniska hinder kommit till Sverige, till exempel genom privatinförsel, är det alltid uttryckligen lagligt att gå runt hindren med tekniska eller andra hjälpmedel.

Regeringen kan ge enskilda produkter dispens från förbudet om det finns ett uppenbart allmänintresse av att de särbehandlas. Produkterna ska i så fall förses med varningstext. I en bedömning om dispens får hänsyn inte tas enbart till producenternas intressen. Allmänhetens intresse av att kunna använda varan måste alltid vara vägledande. Dispensbeslutanderätten kan delegeras till en myndighet som regeringen utser.

Ta bort kassettersättningen

Vi vill ta bort kassettersättningen (numera kallad privatkopieringsersättning) i sin helhet.

Utred schablonlicenser

Vi vill utreda schablonlicenser för verk som är äldre än några år. Reglerna för hur band får göra covers på andra artisters låtar kan tjäna som en förebild för hur en sådan automatisk licens skulle kunna utformas.

Exemplarframställning och offentligt framförande

Vi vill skriva in i upphovsrättslagen att "exemplarframställning" och "offentligt framförande" bara avser framställning som sker i kommersiellt syfte, och att icke-kommersiell kopiering och användning av verk faller utanför lagen och ska vara fritt.

Stoppa nya direktiv

Vi anser att Sverige aktivt måste motarbeta skapandet och införandet av EU-direktiv som förändrar upphovsrätten eller dess sanktioner på bekostnad av andra medborgarrättigheter, såsom

- avstängning av Internetanslutning vid upphovsrättsintrång,
- åtgärder som leder till minskade rättigheter för upphovsmän till industrins fördel,
- åtgärder som innebär minskade konsumenträttigheter och inskränker möjligheten att få ta del av och sprida kultur,
- åtgärder som minskar integritetsskydd eller rättssäkerhet.

Avskaffa monopol för insamlingssällskap

Vi vill att insamlingssällskap endast ska få samla in uppspelningsersättningar för artister där det föreligger ett kontraktuellt uppdrag att göra så, och aldrig för andra. Detta gör att nya insamlingssällskap kan etablera sig på andra villkor, t.ex. för att skydda ideella rättigheter istället för Stims ekonomiska inriktning.

UTBILDA KREATÖRER

Enskilda kreatörer är ofta intresserade av nya, tekniska möjligheter att skapa och att nå ut till sin publik. Ofta hämmas de av att de inte vet att den nya tekniken även erbjuder en uppsjö av nya sätt att få ekonomisk ersättning för arbetet. För att förbättra kreatörernas villkor i det nya kulturlandskapet är det viktigt att förse dem med information. Detta vill vi göra bland annat genom att:

1. Låta de utbildningssäten som utbildar framtidens kreatörer få ett större ansvar för att utbilda de nya kreatörerna för det kulturlandskap de kommer att ge sig ut i. Det är inte acceptabelt att man till stor del fokuserar på att lära ut föråldrade system för skapande, distribution, försäljning och annan ersättning som hör det gamla kulturlandskapet till.
2. Se till att informera blivande kreatörer om fria mjukvaror som kan användas i deras skapande, istället för att bara hänvisa till dagens dyra stängda mjukvaror.
3. Uppmuntra alla former av deltagarkultur så mycket som möjligt. Att skapa och sprida kultur är berikande och därför bör även spridning av deltagarkultur uppmuntras.

POLITIK I EUROPA

Vi vill att Sverige ska verka inom EU för att reformera upphovsrätten så att den uttrycker en balans mellan å ena sidan allmänhetens önskan om tillgänglighet och spridning av kultur, och å andra sidan allmänhetens önskan om nyskapande, påbyggnad och remix av kultur. Alla direktiv som stärker upphovsrätten eller dess sanktioner, inklusive så kallade harmoniserande direktiv, ska motarbetas. Detta gäller i synnerhet sanktionsdirektivet IPRED2, som bland annat syftar till att förstärka straffskalorna av upphovsrättsintrång.